

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

262.51

Hely

Idő

"1925"

Személy

Hely

Szerző:

Cím: **Budapest a koldusok városa**

BUDAPEST A KOLDUSOK VÁROSA

Forrás:

Szókrat

Bm
(Hely)

1925. 8. 2.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

aztán gyakrabban jön és mindig gyakrabban, végül minden nap megjelenik. Azokra a helyekre, ahol kapni szokott, régi ismerősként állít be.

— Nagyon jó volt az a babfőzelék, amit tegnap kaptam — mondja, csak hogy hízelegjen a háziasszonynak, — bizony ez volt az egyedüli étel, amit tegnap ettem.

Azt nem vallja be, hogy a szomszédban lenését kapott, a harmadik helyen pedig tököt. A háziasszony megint ad neki valamit, kenyeret, ételt vagy legalább, ha más nincs, ezer koronát.

Hozzászoknak az emberhez és az pontosan minden nap, ugyanabban az órában beállít.

Az alkalmi „vendég”

Ezt a fajta nem szeretik a házikoldusok. Rontja az üzletet. De a lakók sem szeretik. Hol itt, hol ott tűnik fel, rendszerint igen sok igazolványa van. Van neki: százszázalékos rokkant-igazolványa, kórházi bizonylata, hogy munkaképtelen, egy miniszteri végzése, hogy nem kap több nyugdíjat, mint egy hónapban harmickét korona negyvenkilenc fillért, van román kiutasítási végzése. Ezeket mind kipakolja és kényszeríti az embereket, hogy végignézzék. Nem tud munkát kapni — szokta mondani ez az ember — pedig szívesen hordana zsákok is. Odahaza öt gyermeke van és a felesége kórházban fekszik. Szép földje és háza volt Sepsiszentgyörgyön, de az oláhok elrabolták és kidobták.

Ekkora nyomorúságra nem tud ellenállni senki. Az igazolványok leveszik a lábáról a háziasszonyt és ad ötezer koronát, meg egy darab kenyeret. Az ember hálálkodik és megígéri, ha jobb viszonyok közé kerül, visszafizeti.

Ez a fajta koldus működik a legnagyobb sikerrel, ez az ügyvezetett intellektuális koldus. Az emberek nem mernek adni neki ötezer koronánál kevesebbet, mert szégyenlik magukat a sok igazolvány előtt.

A szimuláns

A szimulánst az utcán lehet látni, de betolakszik a kávéházakba, vendéglőkbe és villamosokba is. Ügyszólván kivétel nélkül idegsokkot szimulál, mert ez a legkönnyebb. Semmiféle idegsokkos nem rángatózik tökéletesebben, veszedelmesebben, kitartóbban, mint ez. Az ember valószínűleg maga is beteg lesz, ha ránéz és ad neki gyorsan ezer koronát, hogy elmenjen és ne lássa többet.

Egyszer egy orvosismerősünkkel mentünk az utcán. Az orvos hosszú ideig volt a front mögötti kórházban és idegbajosokat gyógyított. Az idegsokk specialistája volt. Meglátunk az utcán egy ilyen rángatózó embert, amint ott táncoltatta kalapját az orrunk előtt.

— Mondja csak — szól az orvos a koldushoz —, tényleg idegsokkos maga? Van igazolványa?

A koldus szabadkozik, hogy ma éppen otthon hagyta az igazolványt.

— Néze — mondta az orvos —, azzal a fáradsággal, amivel itt egész nap rángatja magát, tisztességesen dolgozhatna is. Sőt én azt hiszem, a munka kevésbé volna fárasztó, mint ez a remegés.

A koldus abbahagyta a sokkozást és azt mondta, hogy így neki mégis könnyebb és már három éve csinálja, már nagyon megszokta.

Vannak aztán vak-szimulánsok, bénaszimulánsok is, sőt vannak, akik összeesnek az utcán, elájulnak és amikor nagy tömeg gyűlt össze, akkor felállnak, azt mondják, hogy az éhségtől estek össze és gyűjtést indítanak azonnal a körülállók között.

Ez is egyike a legjövendelmesebb koldusmesterségnek.

A minap egy idegen, aki bejárta ügyszólván az egész világot, azt a megjegyzést tette, hogy Budapesten feltűnően sok a koldus. Egyedül Rómában, Bukarestben és Granadában van ennyi koldus, — mondta — de minden városban érthető, hogy miért van annyi. Róma a záradokok városa és ott az egyház egyik szertartásaként szerepel az, hogy a záradokok nagy alamizsnákat adnak és gyakorolják a könyörületeséget. Bukarest az a város, ahol a Balkán minden söpredéke összegyűlik és itt is érthető, Granadában pedig a koldulásnak évszázados tradíciója van. De miért van Pesten annyi kéregető? És az a különös, hogy a koldusok legnagyobb része nem rokkant katona, nem béna és vak, nyomorék, hanem elszegényedett, tönkrement, elzüllött ember, akik közül ügyszólván mindegyik jó körülmények között nőhetett fel és talán valamikor jómódú is lehetett. Látszik az embereken, akik az utcákon, villamosokon kéregetnek, hogy a züllésnek valamelyik utolsóelőtti állomásán vannak.

Budapesten tényleg igen sok a koldus és ennek az emberfajtának minden neme képviselve van. És ha az ember végigmegy az utcákon, ennek a társadalmi osztálynak a legkülönbözőbb képviselőivel találkozhat.

A házi koldus

Nincsen olyan ház Budapest területén, amelynek ne volna házikoldusa. A pesti házak élete egész nap amúgy is nagyon mozgalmas. Minden öt percben felharsan a házalózsido kiáltása, jön a drótostó, az asztalos, a kárpitos, aki szolgálatait felajánlja. Ebbe a hangversenybe beleszól a legújabb időkben a cigánybanda. Négy-öt fiatal cigánykölyök nyaggatja a hegedűt és a brácsát és tanul muzsikálni szegény pesti lakó fiúknak. A házalózsido, kárpitos, drótostó és cigányzene hangjai mellett minden nap pontosan megjelenik a házikoldus. Minden házban más ez az ember. Néhol, mint menekült jegyző szerepel, néhol, mint munkanélküli hajóács, akít a csehek kiutasítottak, néhol politikai menekült, néhol, mint idegsokkos és orosz fogásból hazatért katona.

De akármilyen szerepet valljon is, minden esetben egyforma a viselkedése. Egy napon megjelenik a házban és végigjárja a lakásokat. Ma-kacs ember, állhatatosan kopog minden ajtón és nem távozik onnan, amíg nem adnak neki valamit. Ezzel aztán vége is van a lakó békéjének. Eleinte minden héten jön, mert úgy megismeri azt a helyet, ahol egyszer valamit kapott, mint a kutya a botot, amelyekkel megverték. Később

A koldus a standon

Rendesen olyan helyeken tartózkodik, ahol nagyon sok ember fordul meg, ahol azonban nem lehet kikerülni. Hidakon álldogál, piacok főútvonalain, vásárcsarnokok bejáratánál. Ez a fajta igen sokszor mondókát talál ki magának és folyton ezt hajtogatja. A mondóka rendesen ilyen:

— Nagyon kérem tisztelt közönség, sziveskedjék néháány koronáát egy szegény beteg emberneek!

Ezt elmondja egy nap százezerszer.

Van olyan is, aki nem beszél, csak valami hangszerezen játszik és odatartja a kalapját.

Van aki olvasót tart a kezében és azt igéri az embereknek, hogy imát mond értük.

Alig lehet neki kitérni. Már messziről figyelni az embereket és nagyon jól tudja, hogy melyik pillanatban kell megáradni. Elállja az arrajárók útját és ha az ember nem ad neki semmit, akkor olyan arcot vág, hogy mindenki lekiismeretfurdalást érez és olyan köszívűnek gondolja magát, aki számára nincs mentség itt a földön.

A stand-koldus igen kényelmes életet él. Későn kel, mert korán nem megy ki az utcára. Korán csak munkások és tisztviselők járkálnak, akiknek maguknak sincs pénzüik. Kilenc óra után kiáll a standra és ekkor kezdi meg a munkát.

Olyan is van, akinek éjjeli standja van. Ezek a koldusok az éjszakai mulatóhelyek kapujában és éjjeli kávéházak ajtajában állanak. Ez is igen jövedelmező.

Ide tartoznak az állandó templomi koldusok is. Ezek legnagyobb részét öregasszonyok, akiknek valóban szabályszerűen fölszerelt koldulási engedélyük van és így a legitim koldusok ritka fajtájához tartoznak.

Aki zavarban van

A legutóbbi időben terjedt el ez a fajta. Alig harmincéves ember, jó pirosposzsgás arcszíne van, de a szakála hat-hét napos és a ruhája foszladozó. Ezzel veszi le az embereket a lábukról. Első pillanatra látni rajta, hogy úgynevezett „jobb” ember, akinek talán elég jó hivatala lehetett.

Csakugyan.

Az utcán megszólítja a gyanutlant, hozzácsatlakozik és gyorsan beszél:

— Bankhivatalnok voltam, de B-listára tettem és már hetek óta nincs betevő falatom, legyen szives uram, segítsen ki néhány ezer koronával. Ha parancsolja, megadhatja a címét és visszaküldöm, mielőtt álláshoz jutok.

Ennek az embernek nem lehet kevesebbet adni tízezer koronánál és még akkor sincs nagyon meglepődve.

Nem köszöni meg, amit kapott, csak annyit mond:

— Gondolja meg uram, hogy ön is lehetne hasonló helyzetben.

Vendéglőkben is előfordul, hogy hirtelen odahajol a vacsorához egy hatnapos szakállú ember, akinek nincs gallérja és piszkos a körme de gyanusan fehér az inge.

1925 AUGUSZTUS 2. VASÁRNAP

Ő is alkalmi kölcsönt kér, mert elvesztette az állását és ő is azt igéri, hogy megfizeti, mi-helyt lehet. Még ma nem evett semmit és a házbért nem tudja kifizetni már három hónapja. Miközben ezt mondja, élesen figyel a „pasast”, hogy mennyit lehet belőle „kivágni”. Amikor az ember visszaautasítja, szerényen visszavonul és minden zavar nélkül odalép a másik asztalhoz, ahol ugyanezt végigcsinálja.

A koldulás filozófiája

Esős délután, amikor a hirtelen vihar behajtott egy templomkapu alá, szobalegyedtünk egy öreg koldussal, hogyan él, mit csinál és milyennek találja foglalkozását? Az öreg koldus, aki azt vallotta, hogy ezelőtt harminc évvel tanító volt, de valami szabálytalanság miatt elbocsátották, igen kedvezően nyilatkozott a koldusi mesterségről.

— Tizenöt éve vagyok ezen a pályán — mondta és úgy találom, hogy ez is olyan mesterség, mint minden más. Ennek is megvan a maga gyakorlata, amit ha az ember megtanul, akkor boldogul. Persze valamivel nehezebb mesterség, mint a tanítóság, de jövedelmezőbb is. A koldusnak izé... izének kell... lenni.

— Pszichológusnak — segítjük ki.

— Ugy van kérem — szolt az öreg — mindenekelőtt ismernie kell az embereket. A legfontosabb dolog, hogy nem szabad minden emberrel szemben ugyanazt a módszert használni. Az emberek igen különbözők és igen sokféle izlésük van. Az egyiknek nem tetszik a hangos kéregetés, de a másik viszont megköveteli, hogy kiabáljanak. A jó koldusnak ezt éreznie kell. Tudnia kell, hogy milyen ember az, aki most jön, azt is tudnia kell, hogy mennyit kaphat tőle. Elszerint csinálja aztán a dolgát. Ha egy idős asszonyság jön, finom ruhában és nagy ridikül-vel, akkor halkán köszönni kell neki, alázatosan, de nem szabad nyújtani a kalapot, mert ez nem szereti, ha tolakszanak. Ha szegényebb asszony jön, aki csak kendőt visel, akkor hangosan kell beszélni és messzire előre kell nyújtani a kalapot.

— És ha mind a kettő jön egyszerre? — kérdezzük.

— Akkor — felel a koldus diplomatikusan — attól kell kérni, aki többet ad.

— Szóval az úriasszonytól.

— Nem mindig kérem, ez is a gyakorlattól függ. A jó koldus tudja, hogy vannak úriasszonyok, akiknek igen helytelen elveik vannak. Sok úriasszony azt mondja magában, hogy a koldusnak csak száz koronát ad. Ha aztán ilyen eset van, hogy kettő közül kell választani, akkor ezeket az úriasszonyokat elszalasztom. Egyébként is általában az a tapasztalatom, hogy a szegények többet adnak.

— Igen kérem — folytatja az öreg koldus — ha az ember tudja, hogy kivel hogyan kell bánni és kitől hogyan kell kérni, akkor nem panaszkodhatik. Azt tapasztaltam, hogy mincsem ember, akinek ne nyiljon meg a pénztárcája, ha az ember helyes úton közeledik hozzája.

— És ha olyan ember jön — kérdezzük — akinek nincs pénze?

— Ezt ezer lépésről fel lehet ismerni. Ez az ember csak mellékutcákban járkál és ritkán kerül olyan helyekre, ahol mi tartózkodunk. De ha véletlenül mégis jön, akkor nem is kérünk tőle. Nem lehet elmondani, hogy mi az ami az arcon van, de ezt ismeri minden kezdő koldus is. Valami fájdalom és levertség, az ember maga elé néz és nem lát meg semmit, észre sem veszi a koldust. Látni rajta, hogy igen nagy baja van. Ezt az embert meg se lehet szólítani, mert csak úgy surran a többi között, mindig siet és nem néz se jobbra, se balra.

— Most az utóbbi időben nincs sok ilyen ember?

— Igen kérem, — mondja az öreg koldus — ezt észrevettem, hogy mostanában sokkal több van, mint azelőtt volt. Néha az az érzésem van, hogy én is egyszer közönség leszek és ezeknek az embereknek fogok alamizsnát adni...

H. B.